

CERAMICĂ GREACĂ DE UZ COMUN DIN AȘEZAREA DE LA ALBEȘTI (JUD. CONSTANȚA): LEKYTHOI

Livia BUZOIANU, Maria BĂRBULESCU

Studierea descoperirilor arheologice din așezarea greco-autohtonă de la Albești pe categorii de materiale, începută cu mai mulți ani în urmă, ne-a prilejuit publicarea aproape integrală a amforelor (recipiente și fragmente șampilate) și, selectiv, a două categorii de import (boluri și *kantharoi*)¹, considerate, și unele și altele, capabile să ofere elemente cronologice de referință.

Într-o repartiție interioară a ceramicii uzuale, piesele de tip *lekythoi* le-am inclus în categoria mai mare a *vaselor destinate produselor lichide*², categorie din care mai fac parte *kantharoi*, căni, *unguentaria* și *askoi*.

Vasele de tip *lekythos* constituie categoria cea mai bine reprezentată cantitativ după cea a amforelor³. Detaliile de mărime și formă permit recunoașterea mai multor tipuri și variante, datorate atât centrelor de producție (tipurile), cât și atelierelor din cadrul centrelor (variantele). Notarea tipurilor a avut în vedere nu un criteriu cronologic, ci frecvența formelor.

Primul tip se caracterizează prin profilul ovoid al pansei; diametrul maxim plasat la nivelul umerilor; gât scurt cilindric sau cu profil concav, buză evazată și toartă care nu depășește înălțimea vasului. Piciorul poate fi discoidal (cat. 1-5), cilindric (cat. 6-7, 13-14) sau tronconic (cat. 6, 8 – 12, 15), talpa plată. Vasele sunt acoperite în partea superioară cu vopsea de culoare roșie sau brună, aplicată pe o angobă gălbuie; dimensiunile sunt cuprinse între 0,130 – 0,140 m (înălțime) și 0,072 – 0,093 (diametrul maxim)*. Formele sunt cunoscute în zona pontică și cea

---

¹ Vezi L. Buzoianu, M. Bărbulescu, *Pontica 35-36* (2002-2003), p. 61-77; pentru *amfore* (și *ștampile amforice*), vezi *tot acolo*, p. 61, n. 1.

² Denumirea include categoriile desemnate de Edwards, *Corinth VII*, prin *drinking vessels* (*kantharos*), *pouring vessels* (căni), *vessels for perfume and ointments* (*unguentarium*), *vessels for other purposes* (*askos*). Formele sunt incluse la Rotroff 1997 în categoriile *drinking cups* (*kantharos*), *others vessels for wine service* (*vessels for pouring and dipping*) (căni), *vessels for oil* (*lekythos*, *askos*, *unguentarium*).

³ În afara celor 37 de exemplare catalogate, alte 22 piese aflate în stare fragmentară, au primit numere de inventar.

* Excepție exemplarul inv. 40162, de dimensiuni mai mici, dar care păstrează celelalte trăsături ale tipului.

apropiată ei din prima jumătate a sec. III a. Chr. la Sborianovo⁴ sau sec. III a. Chr. în general la Histria⁵ și Callatis⁶ până la mijlocul sec. II a. Chr. tot la Histria⁷ și Tomis⁸. De notat că datările în sec. II a. Chr. sunt făcute după două amfore West-Slope (XXXVII, 7 și 8) în primul caz și după ansamblul pieselor în cazul al doilea. Două piese fragmentare, de același tip, de la Satu Nou provin din primele nivele de amenajare ale așezării getice de acolo⁹. La Albești piesele au datare asigurată în sec. III a. Chr. cu posibilități de restrângere pentru unele datorate ștampilelor amforice. Notăm ștampile de Rhodos de la începutul perioadei II b (cca. 219 a. Chr.) pentru piesa inv. 40163 sau II în general - pentru inv. 40162¹⁰ și mai multe exemplare sinopeene din subgrupele V b - pentru inv. 29766; V c - pentru inv. 21467 și V d¹¹ - pentru inv. 40171. Același criteriu ne permite să presupunem o ușoară anterioritate a exemplarelor cu picior cilindric și gât drept față de cele cu picior tronconic (sau evazat) și concavitate accentuată a liniei gâtului.

Trăsătura distinctivă pentru *varianta I. 1.* este corpul quasicilindric (sau rotunjit); diametrul maxim nu se mai plasează neapărat la nivelul umerilor; gâtul cilindric este sensibil lărgit; piciorul este profilat spre exterior. Înălțimea vaselor este în jurul valorii de 0,125-0,135 m, iar diametrul între 0,071-0,086. În fapt, subtipul nu este unitar; dacă primele exemplare (inv. 40165, 13917) se încadrează descrierii, piesele următoare diferă; exemplarul inv. 40166 are pereții aproape drepți și picior slab conturat; vasul fragmentar 40149 are un picior tronconic înalt și talpa concavă; vasul se distinge și printr-o argilă roz de bună calitate acoperită în interior și la exterior până aproape de bază de o angobă de culoare roșie. Două dintre piesele de la Albești (cat. 17, 19) provin din același context arheologic (SB, c. 65, -0,42 m) ca și exemplarul inv. 40163, datat prin ștampila eponimului rhodian Ὀβάσανδρος. Pentru piesa inv. 40149 notăm o analogie la Lokrida într-un exemplar datat la sfârșitul sec. IV – prima jumătate a secolului III a. Chr.¹². La Albești vasul s-a aflat în context arheologic apropiat datorat unei amfore de Heraclea Pontică, tip I A (inv. 21505)¹³ și unei ștampile a aceluiași centru din perioada C¹⁴.

⁴ M. Cicikova, K. Dimitrov, *Δ'Ellen. keram.*, p. 132, cat. 12 și pl. 98 b.

⁵ P. Alexandrescu, în *Histria II*, București, 1966, p. 231, m. 6.2 și pl. 84.

⁶ C. Preda, N. Georgescu, *Pontica 8* (1975), p. 58 și pl. 5/3, 6/3.

⁷ M. Coja, M. Gheorghică, *Vase grecești în Muzeul Național*, București, 1983, cat. 89 (*Histria II*, p. 193, XXXVII, 2 și pl. 95).

⁸ M. Bucovăla, *Necropole*, p. 55/c; V. Lungu, C. Chera, *Pontica 19* (1986), p. 98-100 și pl. 1/6, 3/22.

⁹ M. Imiria, N. Conovici, *Pontica 23* (1990), p. 89, fig. 5/4 (N VII-VIII) și 5/5 (N VII).

¹⁰ Avem în vedere numele eponimului Ὀβάσανδρος (perioada II b) și ale producătorilor Θεόδωρος și Μνησίθης. Pentru cronologia ștampilelor rhodiene, vezi Gérald Finkielsztejn, *Chronologie détaillée et révisée des éponymes amphoriques rhodiens de 270 à 108 av.J.-C. environ*, BAR International Series 990, 2001.

¹¹ Vezi grupele de astynomi și cronologia la N. Conovici, *Histria VIII. Les timbres amphoriques. 2. Sinope*, Bucarest-Paris, 1998 (în special p. 40-51); grupa V (compusă din cinci subgrupe notate a-e) este plasată între cca. 257-190 a. Chr.

¹² F. Dakoronia, în *Δ'Ellen.keram.*, p. 44 și pl. 26/c.

¹³ Vezi la noi, *Pontica 20* (1987), p. 80-82 și p. 102, nr. 2.

¹⁴ Vezi mai departe catalogul și n. 19.

Vasele din *varianta I. 2.* sunt de dimensiuni mai mari; diametrul maxim nu mai este înregistrat la nivelul umerilor, iar profilul gurii este diferit. Piese asemănătoare s-au aflat în Cabyle împreună cu un mic tezaur postum Alexandru Macedon, databil între 303-294 sau 290-287 a. Chr.¹⁵. La Tomis, un exemplar de același tip s-a aflat într-un complex databil după o oinochoe atică stil West-Slope la sfârșitul sec. IV – începutul sec. III a. Chr.¹⁶, iar un altul provine dintr-un complex datat în sec III a. Chr.¹⁷.

La Albești cele două piese catalogate (inv. 21468, 21469) provin din același context (SA, c. 15, -0,90 m) databil prin ștampila producătorului rhodian Βοῖσκος (inv. 14110)¹⁸.

Variantă I. 3. are tot corp ovoidal; diametrul maxim se înregistrează la nivelul umerilor vasului; linia pansei urmează însă o înclinație mai mare, iar toarta prezintă un profil ușor supraînălțat. Apare ca variantă hibridă între tipul de bază I și *varianta I. 1*, plasată probabil între aceleași limite cronologice.

Tipul II se distinge printr-un corp înalt, cu profil aproape cilindric; buza trasă în afară; talpă plată; picior cu profil drept sau evazat; diametrul maxim nu se mai plasează la nivelul umerilor; toarta ușor albiată, este prinsă sub buză, și nu depășește înălțimea vasului. Lucrate dintr-o argilă compactă, de bună calitate, piesele au suprafața acoperită cu o angobă alburie (excepție piesa inv. 29768). Cu excepția unui singur exemplar (inv. 38592), valorile de înălțime ale vaselor sunt cuprinse între 0,195 – 0,205 m, iar cele ale diametrului maxim între 0,095 – 0,122 m. Două piese (inv. 42442 și 29768) prezintă un profil mai apropiat tipului I; în plus, diametrul îngust al gâtului la exemplarul inv. 29768, este o trăsătură recunoscută la tipul III de lekythoi. Cele mai timpurii exemplare în serie par a fi vasele inv. 21470 și 29780; primul provine din același context cu piesele inv. 21468 – 21469 (tip I. 2) și cu ștampila rhodianului Βοῖσκος. Cel de-al doilea s-a aflat cu ștampile de Heraclea Pontică din perioada C (inv. 31673, 38683)¹⁹ și cu amfora fragmentară de Thasos (inv. 29728)²⁰. Celelalte piese provin din contexte comune, datate de ștampile rhodiene (piesa inv. 40164) și mai ales sinopeene din grupa V d (inv. 40164, 42442, 29768, 40840).

Tipul III de lekythoi se caracterizează printr-un corp cu profil globular (inv. 40416) sau bombat și ușor alungit (inv. 13922); gât cilindric îngust; picior inelar sau evazat. Partea superioară a vasului este acoperită cu firnis negru sau vopsea

¹⁵ A. Bozkova, în *Δ'Ellen. keram.*, p. 125-126 și pl. 92, c: 3; vezi în același volum, P. Adam Belene, pl. 111 γ (oinochoe).

¹⁶ M. Bucvală, *Necropole*, p. 17/c.

¹⁷ *Ibid.*, p. 24/c.

¹⁸ Producătorul Βοῖσκος este plasat de Finkielsztejn, *op.cit.*, p. 76 la începutul perioadei I b (cca. 270 a. Chr. sau câțiva ani după această dată; perioada I b este plasată între cca. 270-247 a. Chr.). În același context s-a mai aflat o ștampilă de Paros (inv. 21580) și o alta a producătorului sinopean Πρωτος (inv. 21585).

¹⁹ În ambele cazuri este vorba de numele lui Ἀριστοκράτης. Ștampilele heracleene din perioada C sunt datate de Brashinskii, 1980 la sfârșitul sec. IV – primul sfert al sec. III a. Chr. Mai multe „voci” reclamă însă mutarea limitei inferioare a perioadei spre mijlocul și chiar al treilea sfert al sec. III a. Chr. (vezi, de pildă, Conovici – Irimia, *Satu Nou*, 1991, p. 140).

²⁰ Vezi Pontica 20 (1987), p. 88 și p. 104, nr. 25.

brună neuniformă. Exemplare cu corp globular, gât mai larg și gură pâlniformă, sunt încadrate în tipul *lagynos*, derivat din *lekythos*-ul clasic și datate în Macedonia din secolul IV până la mijlocul sec. III a. Chr.²¹. Formă apropiată pentru piesa inv. 13922 aflăm într-un exemplar din sanctuarul elenistic Nuntași II, datat în a doua jumătate a sec. III a. Chr.²². La Albești piesa s-a aflat împreună cu un alt *lekythos* (inv. 29779; tip I) databil în sec. III a. Chr. (probabil acum a doua jumătate a secolului). Exemplarul inv. 38698, aflat împreună cu *kantharos*-ul inv. 38970, îl putem data în ultimul sfert sau spre sfârșitul sec. III a. Chr.²³.

Repartiția tipologică a exemplarelor catalogate prezintă următoarea structură: 24 exemplare tip I (între care 16 – tipul I de bază; 4 exemplare – varianta I. 1; 2 exemplare – varianta I. 2; 2 exemplare – varianta I. 3); 10 exemplare – tip II; 3 exemplare – tip III.

Tipurile I și III sunt cunoscute în zona vest-pontică: primul apare ca tip de bază în acest areal; tipul III marchează trecerea spre formele de *lagynoi*. Nou deocamdată în această zonă este tipul II: atât forma, cât și argila (mai puțin poate exemplarul cat. 25) denotă o categorie intrată în această zonă și nu produsă aici.

Diferența tipologică nu presupune neapărat și o diferență cronologică. Piese se datează în limitele sec. III a. Chr.; aflarea în aceleași complexe a exemplarelor de tip I și II probează contemporaneitatea celor două tipuri²⁴. Între variante este posibil ca varianta I. 2 să aibă o datare mai timpurie, spre al treilea sau al patrulea deceniu al sec. III a. Chr.

Majoritatea formelor din tipul de bază I și din tipul II se datează prin ștampile de Heraclea Pontică perioada C, Rhodos perioada II și mai ales Sinope, grupa V d. Cele mai târziu – în ultimul sfert al secolului -, par a fi formele de *lekythoi* de tip III.

CATALOG

Tip I

1. Inv. 40161; SB, c. 31 – 0,55 m. (Pl. I, VI)

*H = 0,166; dm = 0,09; db = 0,05; dg = 0,053

Exemplar întreg; corp ovoidal; gât cilindric; buză orizontală; talpă plată; toartă ușor albiată, prinsă sub buză și pe umăr. Argilă bej cu incluziuni nisipoase; vopsea brună, în strat subțire, pe jumătatea superioară a vasului.

Aflat în context apropiat de ștampile de Heraclea Pontică, perioada C și o amforă fragmentară de Thasos (inv. 29728)²⁵.

2. Inv. 40171; SB, c. 26-27. (Pl. I, VII)

²¹ A. Doulgeri-Intzesiloglou, în *Δ'Ellen. keram.*, pl. 52/a – b și p. 68.

²² C. Domăneanu, Dacia NS, 37 (1993), p. 62, fig. 3/2 și p. 73, fig. 9/2; vezi *ibid.*, n. 6; Hetty Goldman, *Excavations at Gözlü Kule*, Tarsus, Princeton, 1950, nr. 91, p. 217, fig. 123, 182.

²³ Este vorba de o piesă din categoria *kantharos bagy*, databilă cca. 225-210 a. Chr.; vezi la noi, Pontica 35-36 (2002-2003), p. 65 și pl. 3 și 7.

²⁴ Vezi, mai departe, tabelul 2.

* Prescurtări folosite: H = înălțimea totală; H₁ = înălțimea păstrată; dm = diametrul maxim; db = diametrul bazei; dg = diametrul guri (vezi și tabelul 1).

²⁵ Pentru recipiente amforice, vezi la noi, Pontica 20 (1987), p. 79-106.

H: 0,139; dc = 0,078; db = 0,045; dg = 0,042.

Exemplar întreg; corp ovoidal; picior plat; gât cilindric, scurt, cu profil concav; gură evazată la exterior (aspect pâlniform); toarta cu secțiune elipsoidală, prinsă sub linia buzei și pe umărul vasului. Argilă bej-compactă, ușoară angobă gălbuie la exterior; vopsea roșie-brună, neuniformă, pe jumătatea superioară a vasului.

M. Cicikova, K. Dimitrov, *Δ'Ellen. keram.*, pl. 98 b și p. 132, cat. 12; P. Alexandrescu, *Histria II*, p. 231 și pl. 84, m. 6. 2; C. Preda, N. Georgescu, *Pontica* 8(1975), p. 58, pl. V/3 și VI/3; V. Lungu – C. Chera, *Pontica* 19 (1986), p. 98-100 și pl. I/6, III/22.

Aflat cu ștampile sinopeene, grupa V d*

3. Inv. 21467; SB, c. 69, - 0,60 m. (Pl. I, VI)

H: 0,133; dm = 0,073; db = 0,042; dg =

Exemplar întreg; argilă bej cu paiete fine de mică; vopsea brun-roșcată la partea superioară a vasului; pete de vopsea pe zona inferioară a pansei și pe talpă.

Vezi forma vasului cat. 2.

Aflat cu o ștampilă sinopeană grupa V c (inv. 38552).

4. Inv. 2714; SB, c. 37 (Pl. I)

H: 0,166; dm = 0,093; dg = 0,053; db = 0,052

Exemplar întreg; corp ovoidal, mai strâns spre buză; argilă bej; vopsea brună la partea superioară, trecută parțial în roșu.

Piesă aflată în context cu mai multe ștampile amforice: Heracleea Pontică, perioada C (Brashinskii, 1980); Thasos (grupa XII Avram, 1996, cca. 294-287 a. Chr.); Rhodos (perioada II a, Finkielsztejn, 2001); Sinope (grupa V d, Conovici, 1998).

5. Inv. 2715; SB, c. 37 (Pl. I)

H: 0,163; dm = 0,091; dg = 0,05; db = 0,053

Vas întreg; pentru formă, vezi exemplarul anterior. Argilă cenușie; vopsea neagră, inegal dispusă la partea superioară; urme de caneluri de la roata olarului pe corp.

Același context cu exemplarul inv. 2714.

6. Inv. 40163; SB, c. 65, - 0,42 m (Pl. I, X)

H: 0,143; dm = 0,082; db = 0,05; dg = 0,05

Partea superioară a gâtului și buza vasului reconstituite; vopsea neagră la partea superioară.

Aflat cu o ștampilă rhodiană perioada II b și mai multe exemplare sinopeene, grupa V d.

7. Inv. 33609; SD, c. 11, - 0,80 m (Pl. I, VII)

H: 0,130; dm = 0,073; db = 0,04; dg = 0,044

Exemplar întreg; argilă cenușie compactă; partea superioară a vasului acoperită cu vopsea brună; picior cu profil rotunjit, ușor înclinat spre bază.

8. Inv. 40162; SB, c. 65, -0,35 m (Pl. I, VII)

---

* Vezi tabelul 2.

H: 0,118; dm = 0,068; db = 0,036; dg = 0,044

Piesă de dimensiuni mai mici; toarta reconstituită; argilă cenușie cu mica fină; vopsea neagră, neuniformă pe jumătatea superioară a vasului; picior cu profil evazat la bază.

În context cu ștampila producătorului rhodian $\Theta\epsilon\upsilon\delta\omega\rho\omicron\varsigma$.

9. Inv. 21463; Albești, *passim* (Pl. I, VI)

H₁: 0,133; dm = 0,075; db = 0,037

Partea superioară a gâtului și buza reconstituite; ușoară deformare de fabricație la joncțiunea inferioară a torții.

10. Inv. 13919; Albești, *passim* (Pl. II)

H: 0,138; dm = 0,077; db = 0,047; dg =

Exemplar întreg; aceleași elemente de descriere ca piesa anterioară.

11. Inv. 37973; SB, c. 65, - 0,35 m (Pl. II, VI)

H: 0,135; dm = 0,078; db = 0,04; dg =

Exemplar întreg; corpul prezintă un profil ușor mai bombat; picior cu profil tronconic pronunțat; pe corp urme de caneluri de la roata olarului; vopsea brun-roșcată la partea superioară.

În același context cu exemplarul cat. 8 (inv. 40162).

12. Inv. 29779; SC, c. 49, - 0,35 m (Pl. II, VI)

H: 0,130; dm = 0,09; db = 0,04; dg = 0,045

Piesă aproape întregă (lipsă toarta); argilă bej-gălbuie, poroasă; vopsea roșie-brună la partea superioară; picior cu profil rotunjit.

13. Inv. 29766; SB, c. 59, - 0,90 m (Pl. II)

H: 0,14; dm = 0,072; db = 0,044; dg = 0,043

Vas aproape întreg (lipsă toarta); argilă intens cărămizie; vopsea roșie la partea superioară. Pentru forma piciorului, vezi cat. 6 și 14.

Din același context dar la - 0,70 m provine o ștampilă sinopeană din grupa V b (inv. 21594).

14. Inv. 21466; Albești, *passim* (Pl. II, VI)

H₁ = 0,136; dm = 0,092; db = 0,05

Exemplar fragmentar (lipsă partea superioară); argilă bej compactă cu paiete fine de mică; partea superioară a vasului vopsea brună; slabe caneluri pe corp de la roata olarului; picior cu profil rotunjit.

Pentru forma piciorului, vezi exemplarul cat. 8.

15. Inv. 40167; SB, c. 65, - 0,42 m (Pl. II, VII)

H₁ = 0,138; dm = 0,082; db = 0,046

Exemplar fragmentar (lipsă partea superioară a gâtului, buza și toarta). Argilă roz-gălbuie, compactă; vopsea roșie intensă la partea superioară; caneluri pe corp datorate roții olarului.

Pentru formă, vezi Irimia – Conovici, *Satu Nou*, 1990, fig. 5/4,5.

Pentru context, vezi exemplarul cat. 6 (inv. 40163).

16. Inv. 21465; Albești, *passim*. (Pl. II, VII)

H₁ = 0,107; dm = 0,085; db = 0,04.

Aceleași elemente de descriere ca la exemplarul cat. 14 (excepție, profilul evazat al piciorului).

Varianta I. 1.

17. Inv. 40165, SB, c. 65, - 0,42 m. (Pl. II, X)

H: 0,123; dm = 0,072; db = 0,047; dg = 0,05.

Exemplar întreg; corp quasicilindric; toartă ușor asimetrică; argilă brun-cafenie cu angobă alburie la exterior; partea superioară a vasului acoperită cu vopsea roșie; urme de ardere secundară.

Pentru context, vezi mai sus, cat. 6.

18. Inv. 13917; Albești, *passim*. (Pl. II)

H: 0,125; dm = 0,071; db = 0,04; dg = .

Exemplar întreg; argilă cărămizie; partea superioară acoperită cu vopsea roșie-portocalie.

19. Inv. 40166; SB, c. 65, - 0,42 m. (Pl. IV, X)

H: 0,135; dm = 0,08; db = 0,057; dg = 0,054.

Exemplar întreg; corp quasicilindric; picior slab marcat; argilă cărămizie cu ingrediente fine de mică; vopsea roșie la partea superioară.

Același context cu exemplarul cat. 17.

20. Inv. 40149; SB, c. 63-64. (Pl. V, X)

H₁: 0,10; dm = 0,086; db = 0,05.

Exemplar fragmentar; corp cilindric lărgit spre bază; picior inelar. Argilă roz-compactă; vopsea roșie-brună la exterior până aproape de baza vasului.

F. Dakoronia, *Δ'Ellen. keram.*, pl. 26 c și p. 44.

La Albești aflat cu o amforă fragmentară de Heraclea Pontică și șampilă din același centru, perioada C (vezi tabelul 2).

Varianta I. 2.

21. Inv. 21468; SA, c. 15, - 0,90 m. (Pl. III, VIII)

H: 0,213; dm = 0,136; db = 0,075; dg = 0,066

Exemplar întreg; corp ovoidal bombat; talpă plată; gură înclinată spre exterior, cu aspect pâlniform. Argilă bej-cărămizie; ușoară angobă la exterior; partea superioară a vasului acoperită cu vopsea brun-roșcată.

A. Bozkova, *Δ'Ellen. keram.*, pl. 92 c:3 și p. 125-126; M. Bucovală, *Necropole*, p. 17/c.

Exemplar aflat cu ștampila rhodiană a producătorului Βοῖσκος; vezi în text și n. 18.

22. Inv. 21469; SA, c. 15, -0,90 m. (Pl. III)

H: 0,190; dm = 0,116; db = 0,067; dg = 0,055

Aceleași caracteristici și context ca exemplarul anterior.

Varianta I. 3.

23. Inv. 40392; Albești, *passim*. (Pl. IV, VII)

H: 0,161; dm = 0,110; db = 0,057; dg = 0,05.

Vas întreg; corp ovoidal; picior drept; talpă plată; gât cilindric scurt, buză orizontală; toartă plată, profil ușor supraînălțat. Argilă bej-gălbui compactă; vopsea roșie, neuniformă, la partea superioară.

24. Inv. 21464; Albești, *passim*. (Pl. IV, X)

H: 0,142; dm = 0,088; db = 0,045

Exemplar aproape întreg (lipsă partea superioară a gâtului cu buza

vasului). Argilă intens cărămizie cu mica în paiete fine; vopsea roșie corodată la partea superioară. Profilul corpului mai puțin înclinat ca la exemplarul anterior, deși linia diametrului maxim se plasează tot la nivelul umerilor.

Tip II

25. Inv. 38592; SB, c. 27, -0,50 – 0,70 m. (Pl. IV, X)
 H: 0,161; dm = 0,089; db = 0,055; dg = 0,053.
 Piesă întreagă; corp ovoidal relativ înalt; argilă cărămizie; vopsea roșie la partea superioară; urme de ardere secundară.
 Aflat cu vasul inv. 38593 și cu ștampile amforice din a doua jumătate a sec. III a. Chr. (sau al treilea sfert al sec. III a. Chr.).
26. Inv. 38593; SB, c. 27, -0,50 – 0,70 m. (Pl. V, IX)
 H: 0,205; dm = 0,10; db = 0,061; dg = 0,06.
 Piesă reconstituită; linia corpului cu o înclinare mai pronunțată spre bază.
 Pentru context, vezi mai sus, cat. 25.
27. Inv. 21470; SA, c. 15, -, 90 m. (Pl. III, IX)
 H: 0,196; dm = 0,105; db = 0,061; dg = 0,052.
 Exemplar întreg; argilă cafenie spre brun, cu paiete foarte fine de mică; ușoară angobă alburie la exterior; partea superioară a vasului vopsea brună; toartă prinsă ușor asimetric.
 Pentru context, vezi exemplarul cat. 21, 22.
28. Inv. 40164; SB, c. 65, -0,42 m (Pl. III, IX).
 H: 0,205; dm = 0,106; db = 0,058; dg = 0,06.
 Piesă întregită; corp aproape cilindric; pe corp incizii datorate roții olarului; aceleași caracteristici ale argilei ca exemplarul anterior.
 Pentru context, vezi mai sus, cat. 6.
29. Inv. 29780; SB, c. 31, -0,55 – 0,60 m (Pl. V, IX).
 H: 0,195; dm = 0,097; db = 0,057
 Piesă reconstituită; corp aproape cilindric; argilă bej cu angobă alburie la exterior; la partea superioară firnis brun roșcat.
 Aflat cu ștampile de Heraclea Pontică perioada C și amfora fragmentară de Thasos.
30. Inv. 2718; SB, c. 37 (Pl. V).
 H: 0,166; dm = 0,085; db = 0,051; dg = 0,051
 Piesă cu corp ovoidal prelung; lipsă toarta și o parte din buză. Argilă bej; vopsea roșie la partea superioară.
 Pentru context, vezi mai sus, cat. 4.
31. Inv. 42442; SB, c. 26 – 27 (Pl. V, VIII).
 H: 0,180; dm = 0,103; db = 0,058
 Exemplar fragmentar (lipsă gâtul și toarta); picior cu profil evazat; vopsea brună la partea superioară.
 Aflat cu lekythos inv. 40171 (tip I) și ștampile sinopeene din grupa V d.
32. Inv. 29768; SB, c. 31, -0,55 m (Pl. IV, VIII).
 H: 0,148; dm = 0,095; db = 0,05
 Exemplar fragmentar; argilă intens cărămizie cu ingrediente; picior cu

- profil evazat. Pe corp ușoare caneluri de la roata olarului.
33. Inv. 40168; SB, c. 65, -0,42 m (Pl. V, VIII).
H: 0,166; dm = 0,122; db = 0,07
Exemplar fragmentar; argilă cărămizie cu angobă de culoare deschisă la exterior; urme de vopsea brună la partea superioară.
Vezi notarea contextului la cat. 6.
34. Inv. 40840; SB, c. 53 (Pl. IV, X).
H: 0,105; dm = 0,086; db = 0,05
Exemplar fragmentar; argilă bej-compactă; slabe urme de ardere secundară.
Aflat cu ștampile sinopeene, grupa V d.
Tip III
35. Inv. 38698; SB, c. 14, -0,62 m (Pl. IV, X).
H: 0,140; dm = 0,098; db = 0,055
Exemplar aproape întreg (lipsă partea superioară a gâtului și buza); corp globular; gât scurt, îngust; toartă cu profil ușor supraînălțat; talpă plată. Argilă cărămizie, de bună calitate; vopsea roșie pe partea superioară a corpului și pe toartă.
Aflat în context cu kantharosul inv. 38970*.
Vezi forma la A. Doulgeri-Intzesiloglou, *Δ'Ellen. keram.*, fig. 52/a – b și p. 68.
36. Inv. 40416; SB, c. 31 (Pl. IV, VII).
H: 0,155; dm = 0,123; db = 0,07
Exemplar fragmentar (lipsă partea superioară a gâtului și toarta); corp globular; picior inelar; gât cu secțiune circulară îngustă. Argilă roz, cu paiete fine de mică. Vasul acoperit în mare parte cu firnis negru, corodat.
37. Inv. 13922; SC, c. 49, -0,35 m (Pl. V, X).
H: 0,177; dm = 0,122; db = 0,062
Exemplar fragmentar; corp bombat cu profil ușor alungit; talpă plată. Argilă bej cu angobă gălbuie la exterior; vopsea brună la partea superioară.
C. Domăneanțu, *Dacia NS*, 37 (1993), p. 61, cat. 2 și fig. 3/2, 9/2 (a doua jumătate a sec. III a. Chr.).
La Albești aflat cu *lekythos*-ul cat. 12 (tip I).

TABEL 1

Nr. crt.	Nr. Inv.	H totală	H ₁ păstrată	dm	dg	db	Modul (dm:H)	Tip
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1	40161	0,166	-	0,09	0,05	0,053	0,542	I
2	40171	0,139	-	0,078	0,042	0,045	0,561	I
3	21467	0,133	-	0,073	0,048	0,042	0,548	I
4	2714	0,166	-	0,093	0,053	0,052	0,560	I

* L. Buzoianu, M. Bărbulescu, *Pontica* 35-36 (2002-2003), p. 65 și pl. III, VII.

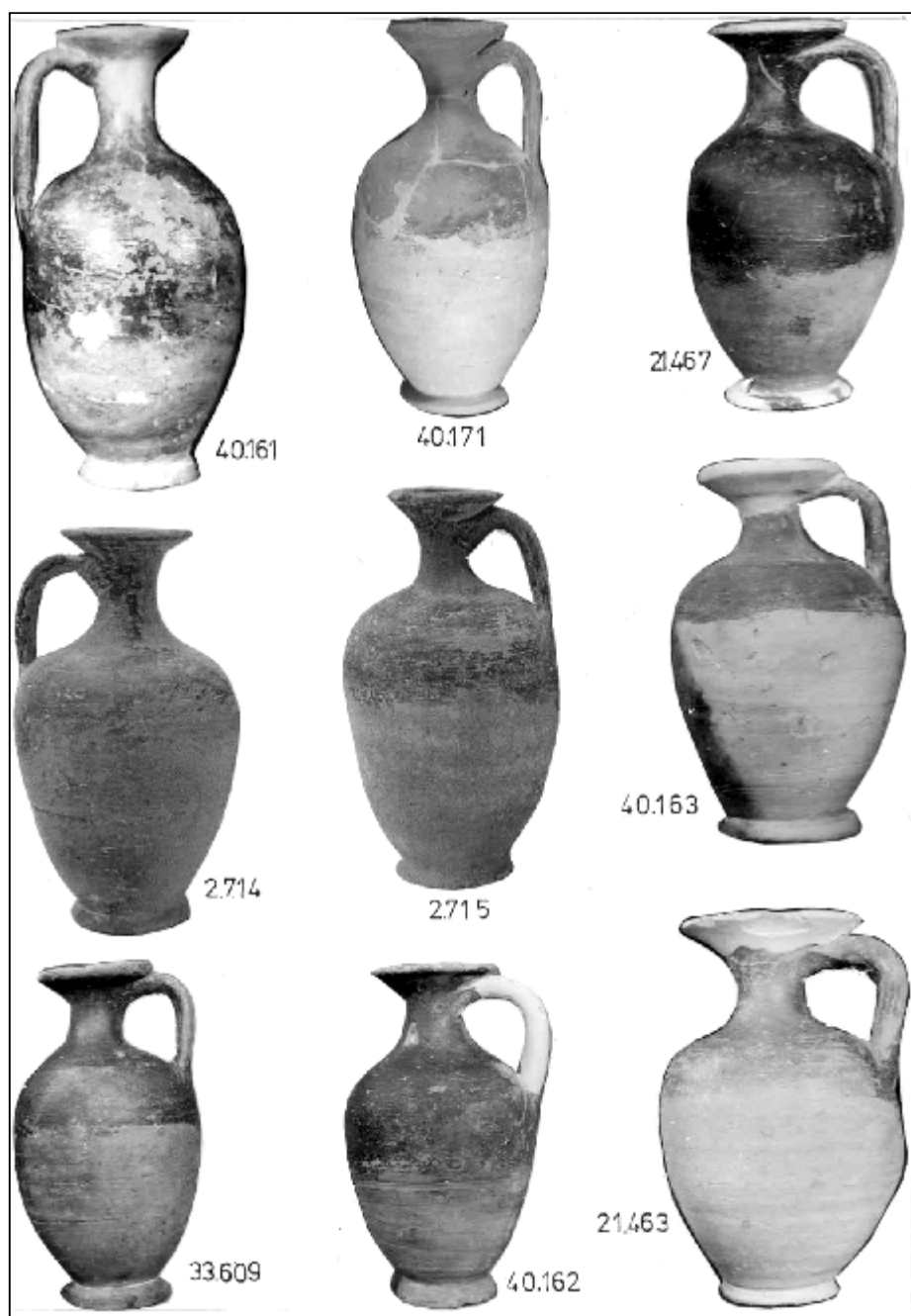
5	2715	0,163	-	0,091	0,05	0,053	0,558	I
6	40163	0,143	-	0,082	0,05	0,05	0,573	I
7	33609	0,130	-	0,073	0,044	0,04	0,561	I
8	40162	0,118	-	0,068	0,044	0,036	0,576	I
9	21463	0,133	-	0,075	-	0,037	0,563	I
10	13919	0,138	-	0,077	0,05	0,047	0,557	I
11	37973	0,135	-	0,078	0,04	0,042	0,577	I
12	29779	0,130	-	0,072	0,045	0,04	0,553	I
13	29766	0,14	-	0,072	0,043	0,044	0,514	I
14	21466	-	0,136	0,092	-	0,05	-	I
15	40167	-	0,138	0,082	-	0,046	-	I
16	21465	-	0,107	0,085	-	0,04	-	I
17	40165	0,123	-	0,072	0,05	0,047	0,585	I. 1
18	13917	0,125	-	0,071	0,044	0,04	0,568	I. 1
19	40166	0,135	-	0,08	0,054	0,057	0,592	I. 1
20	40149	-	0,10	0,086	-	0,05	-	I. 1
21	21468	0,213	-	0,136	0,066	0,075	0,638	I. 2
22	21469	0,190	-	0,116	0,055	0,067	0,610	I. 2
23	40392	0,161	-	0,110	0,05	0,057	0,683	I. 3
24	21464	-	0,142	0,088	-	0,045	-	I. 3
25	38592	0,161	-	0,089	0,053	0,055	0,552	II
26	38593	0,205	-	0,10	0,06	0,061	0,512	II
27	21470	0,196	-	0,105	0,052	0,061	0,535	II
28	40164	0,205	-	0,106	0,06	0,058	0,517	II
29	29780	0,195	-	0,097	-	0,057	0,497	II
30	2718	0,166	-	0,085	0,051	0,051	0,512	II
31	42442	-	0,180	0,103	-	0,058	-	II
32	29768	-	0,148	0,095	-	0,05	-	II
33	40168	-	0,166	0,1222	-	0,07	-	II
34	40840	-	0,105	0,086	-	0,05	-	II
35	38698	-	0,140	0,098	-	0,055	-	III
36	40416	-	0,155	0,123	-	0,07	-	III
37	13922	-	0,177	0,122	-	0,062	-	III

TABEL 2

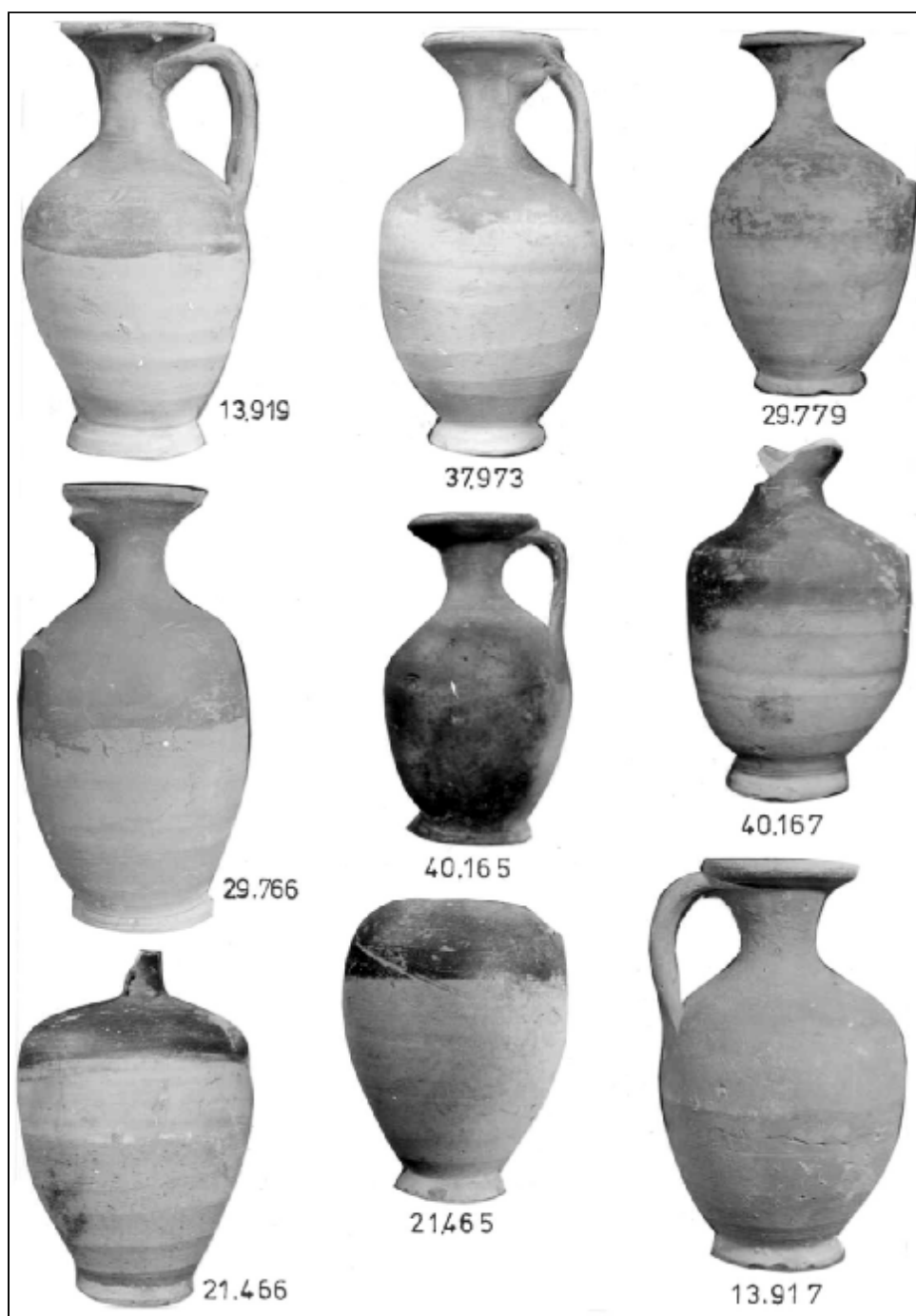
Nr. crt.	Loc de descoperire	Context	Nr. inv. (lekythos)	Tip	Catalog
1-3	SA, c. 15, -0,90 m	- ștampilă rhodiană, producător Βοῖσκος;	21468	I. 2	21
		- ștampilă sinopeană, producător Πρωτος;	21469	I. 2	22
		- ștampilă Paros	21470	II	27
4	SB, c. 14, -0,62 m	- kantharos (inv.38970)	38698	III	35

5-6	SB, c. 27, -0,50-0,70	- ștampile Heracleea Pontică, perioada C (Ἀριστοκράτης, Νικόστρατος);	38592	II	25
		- ștampile rhodiene, producători Εὐφρων și Κρέων; - ștampile sinopeene, grupa V d (Μικρίας Ἀρισταγόρου, Πρωταγόρας Κυνίσκου, Ἀπολλωνίδης Ποσειδωνίου)	38593	II	26
7-8	SB, c. 26-27	- ștampile sinopeene, grupa V d (Ἴφρις Ἑστιαίου, Ἀπολλωνίδης Ποσειδωνίου)	40171	I	2
			42442	II	31
9-11	SB, c. 37	- ștampilă Heracleea Pontică, perioada C (Ἀριστόβουλος); Thasos, cca. 294-287 a. Chr.(Κρατῖνος); Rhodos, perioada II a sau cca. 233 a. Chr. (Φιλωνίδας); Sinope, grupa V d (Ὑλλος Φιλίσκου)	2714	I	4
			2715	I	5
			2718	II	30
12-15	SB, c. 31, -0,55 – 0,60 m	- ștampile Heracleea Pontică, perioada C (Ἀριστοκράτης) - amforă fragmentară Thasos (inv. 29728)	29780	II	29
			40161	I	1
			29768	II	32
			40416	III	36
16	SB, c. 53	- ștampile sinopeene grupa V d (Ἰκέσιος Ἀντιπάτρου; Ἰκέσιος Ἑτεονίκου) - ștampilă rhodiană, producător Ἑλλάνικος	40840	II	34
17	SB, c. 59, -0,90 m	- ștampilă sinopeană grupa V b (- la -0,70 m)	29766	I	13

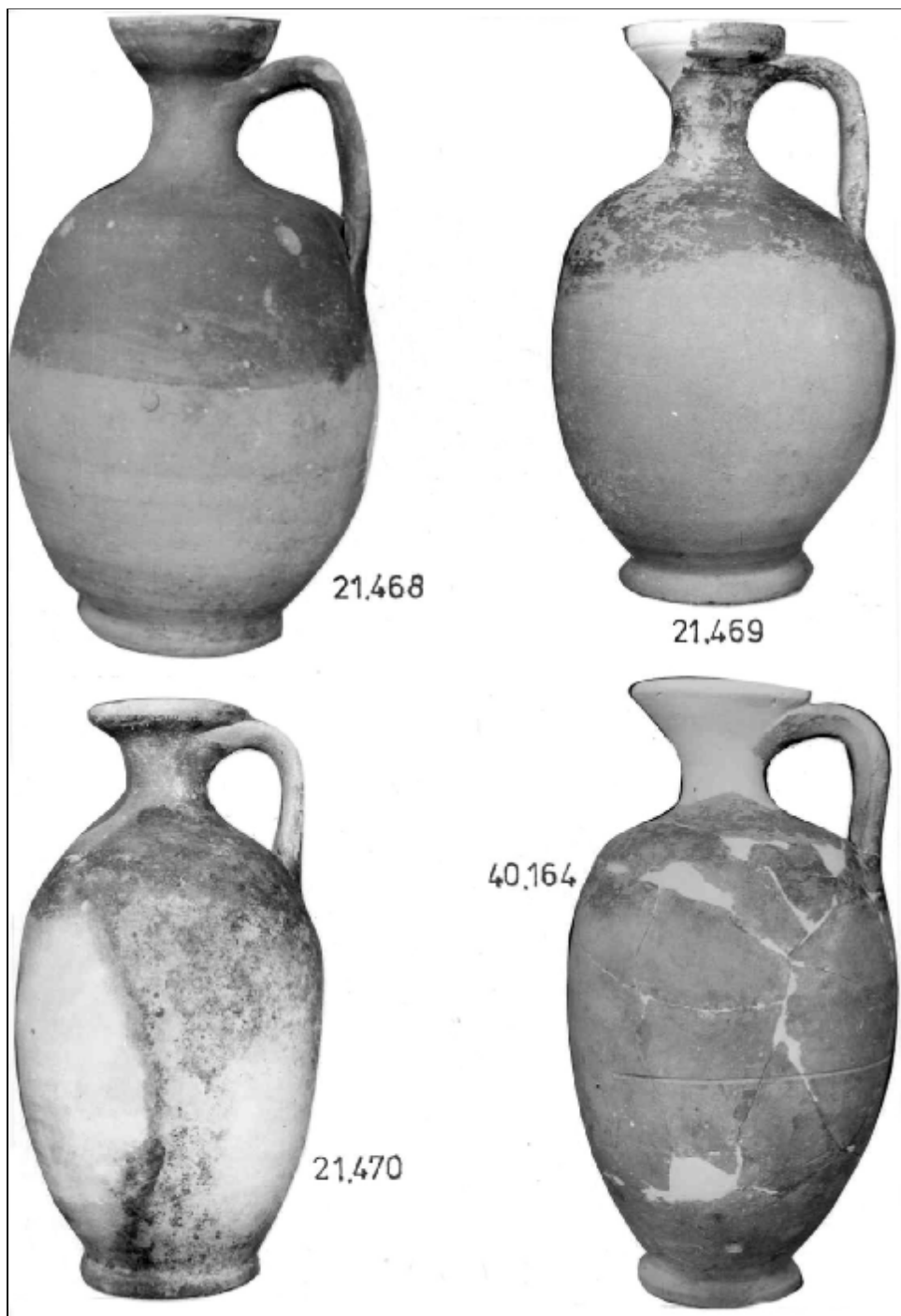
18	SB, c. 63-64	- amforă Heracleea Pontică (inv. 21505) - ștampilă Heracleea Pontică, perioada C (Βάκχιος)	40149	I. 1	20
19-24	SB, c. 65, -0,42 m	- ștampilă rhodiană, eponim Ὀνάσανδρος - ștampile sinopeene, grupa V d (Μικρίας Πυθοκρίτου; Ἀπολλωνίδης Ποσειδωνίου)	40163 40165 40166 40167 40168 40164	I I. 1 I. 1 I II II	6 17 19 15 33 28
25-26	SB, c. 65, -0,35 m	- ștampilă rhodiană, producător Θεόδωρος	40162 37973	I I	8 11
27	SB, c. 69, -0,60 m	- ștampilă sinopeană, grupa V c (Ἰκέσιος Σιμίου)	21467	I	3
28	SC, c. 49, -0,35 m	-	29779	I	12
29	SC, c. 49, -0,25 m	-	13922	III	37
30	SD, c. 11, -0,80 m	-	33609	I	7
31-37	<i>passim</i>	-	21465	I	16
	<i>passim</i>	-	21466	I	14
	<i>passim</i>	-	13919	I	10
	<i>passim</i>	-	21463	I	9
	<i>passim</i>	-	13917	I. 1	18
	<i>passim</i>	-	40392	I. 3	23
	<i>passim</i>	-	21464	I. 3	24

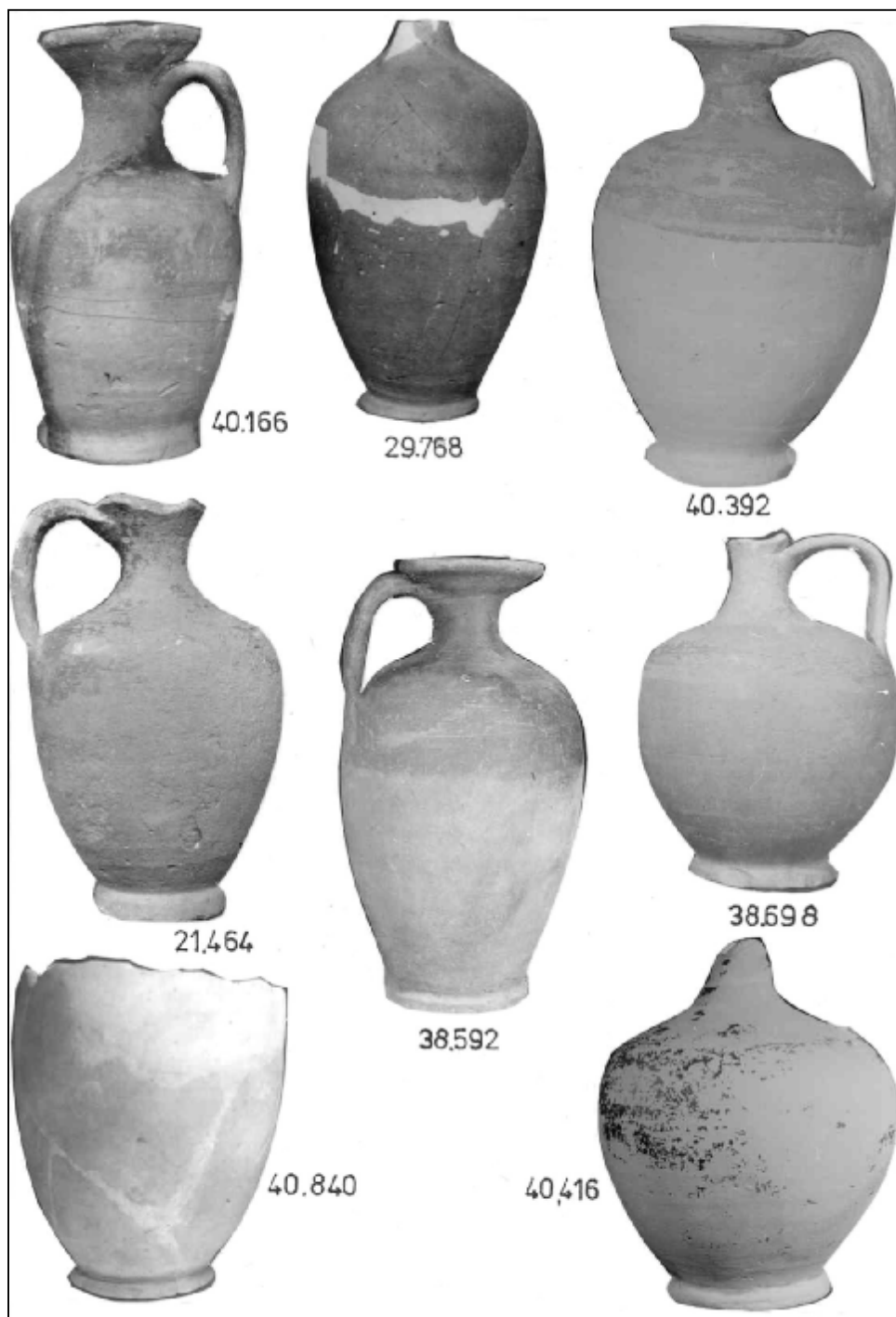

Pl. I

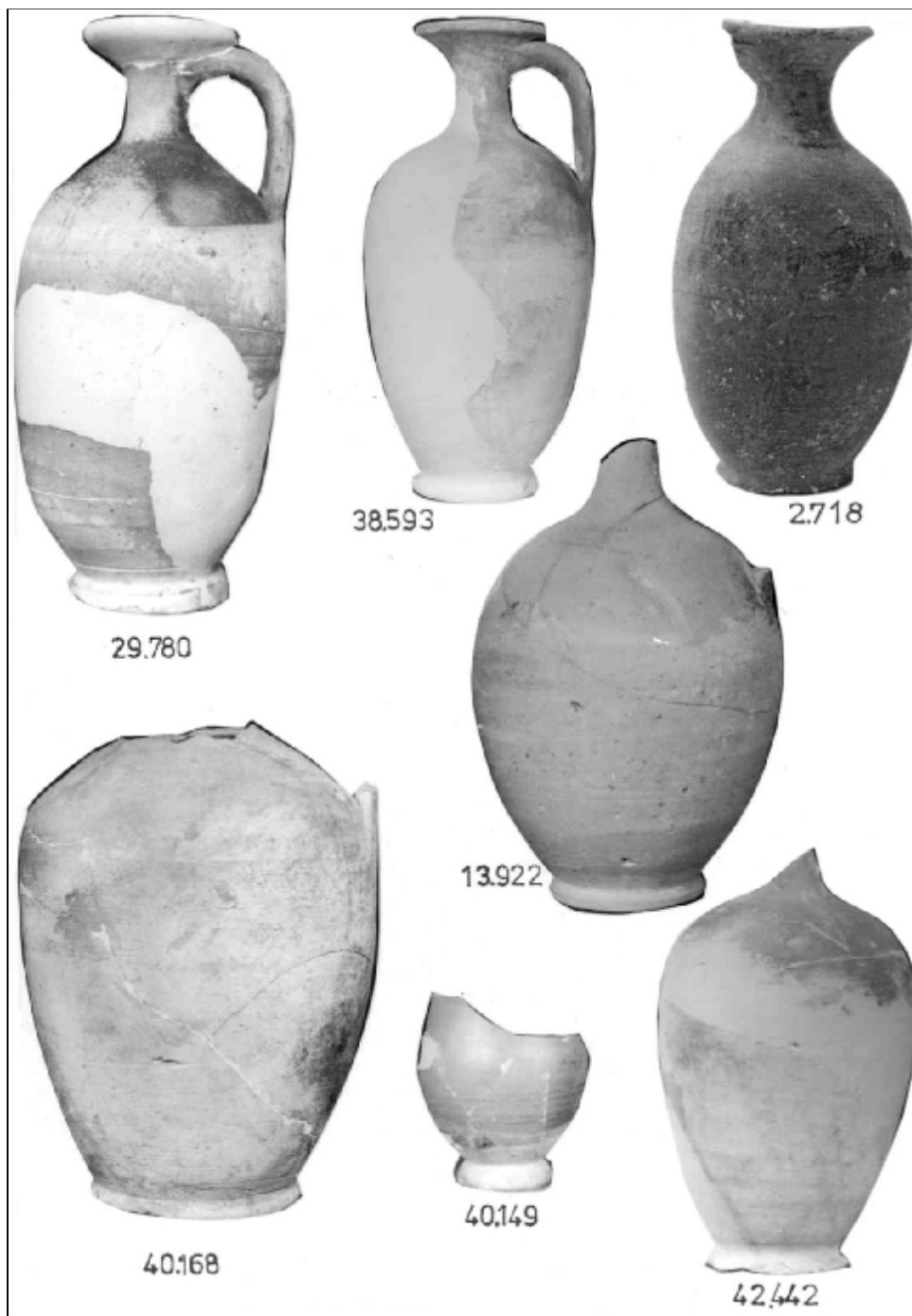
Pl. II

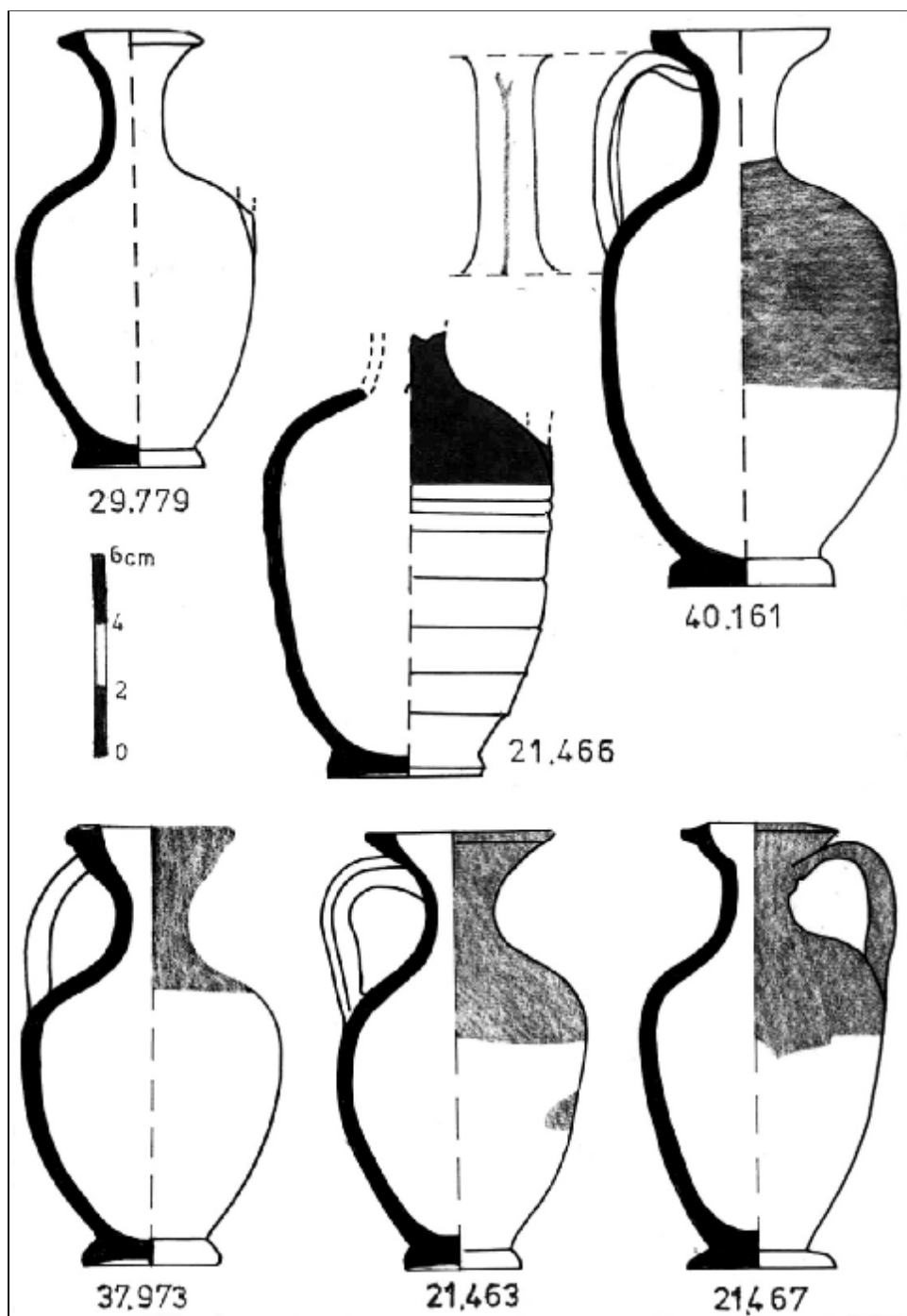

PL. IV

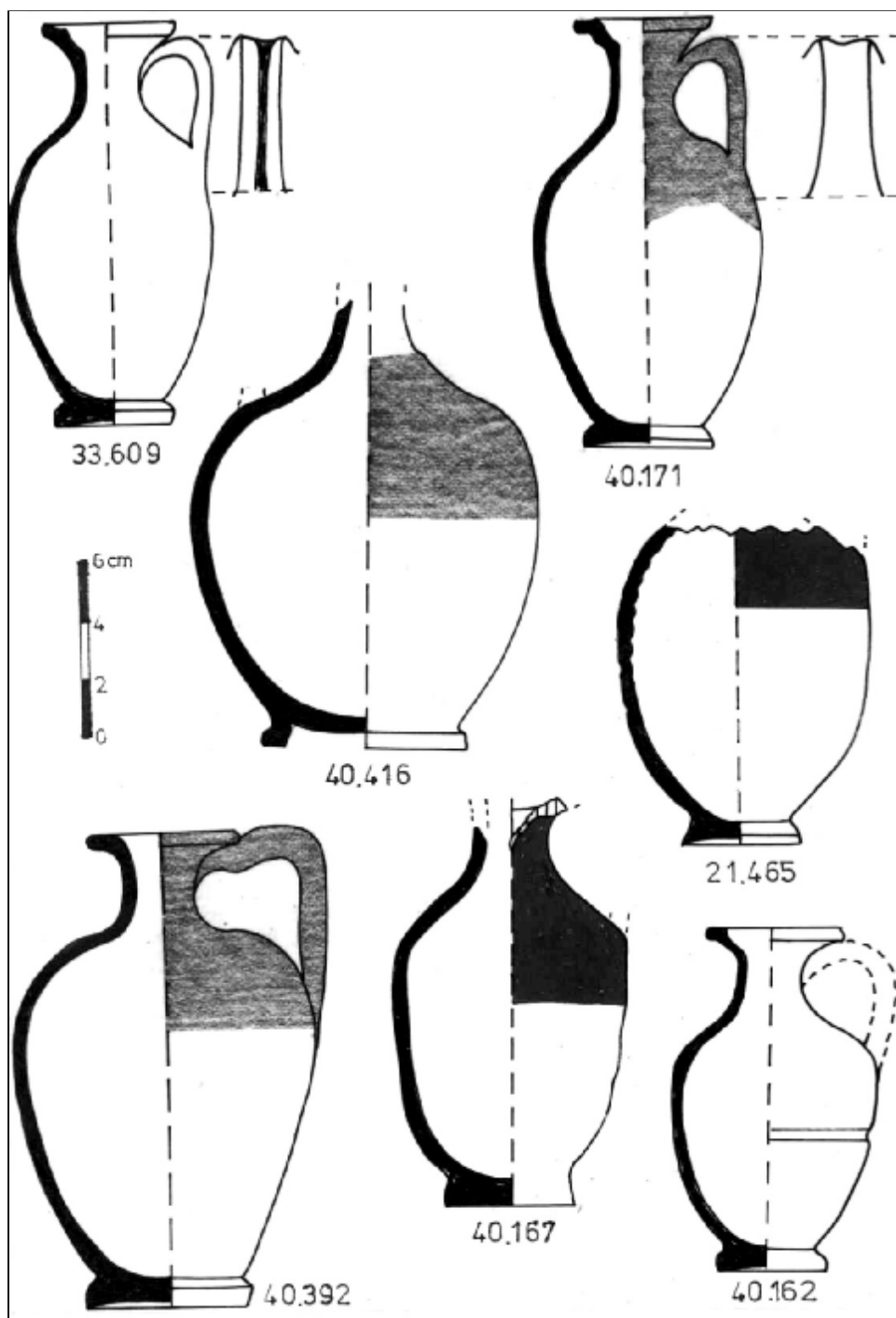

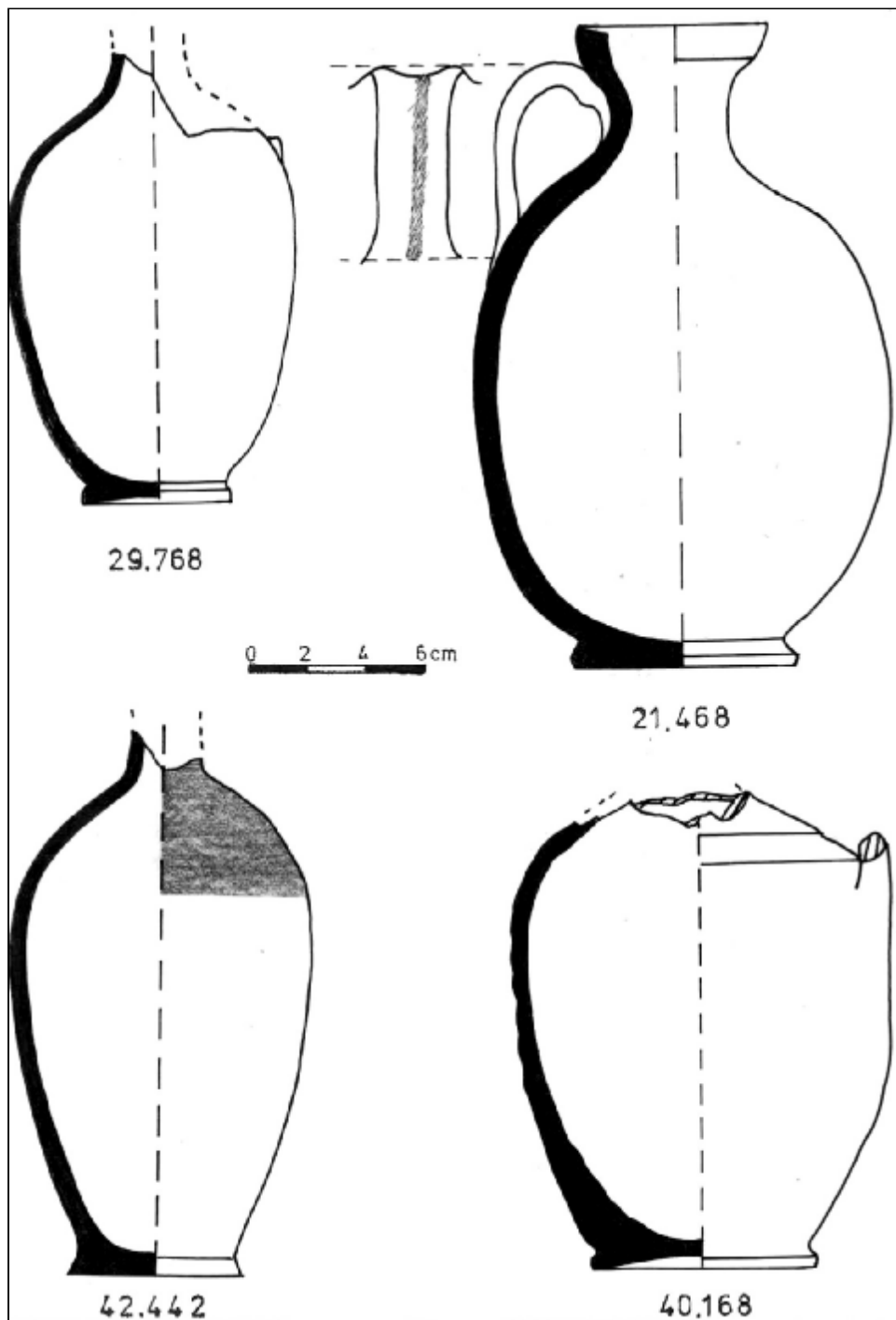
Pl. V

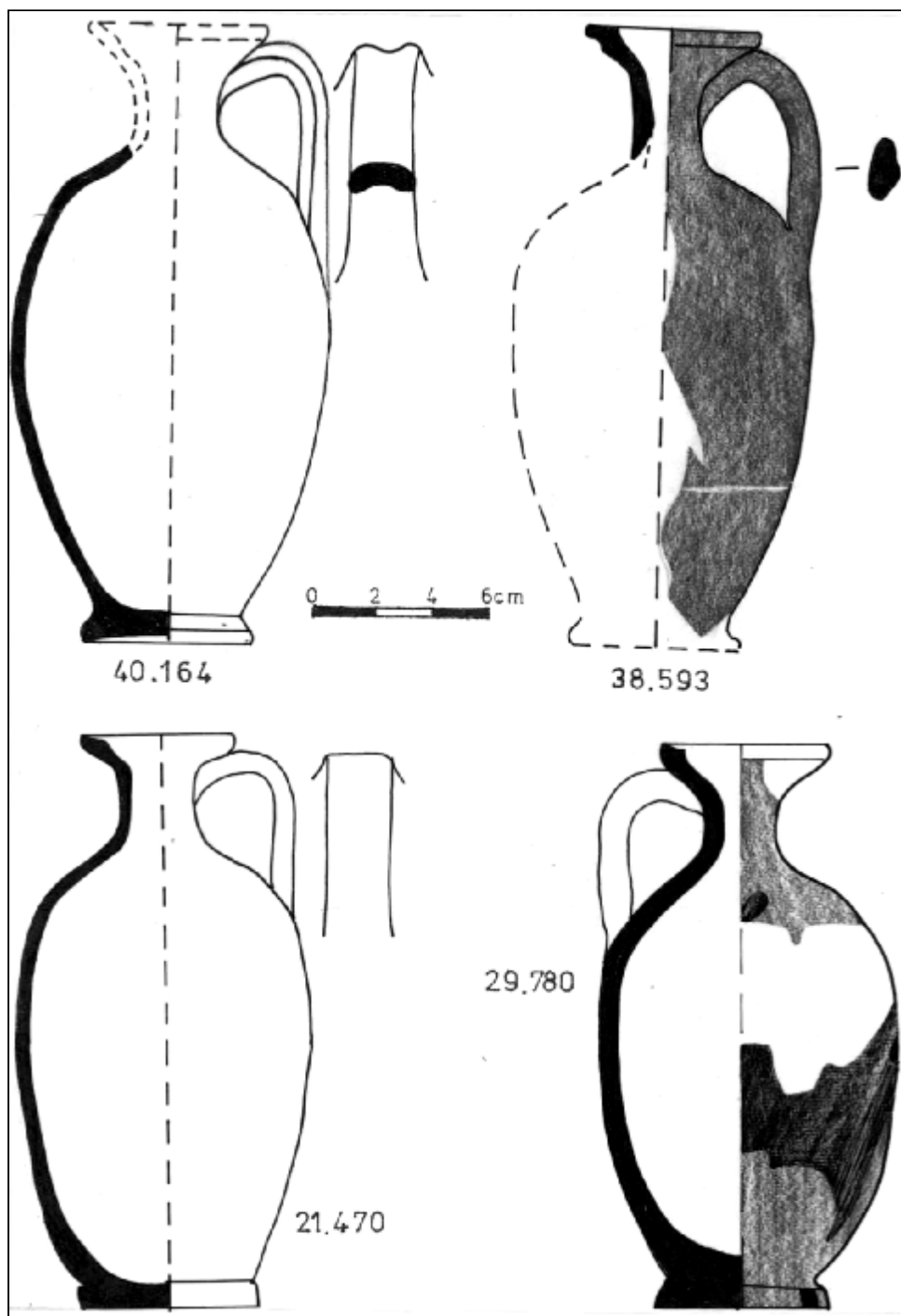
PL. VI

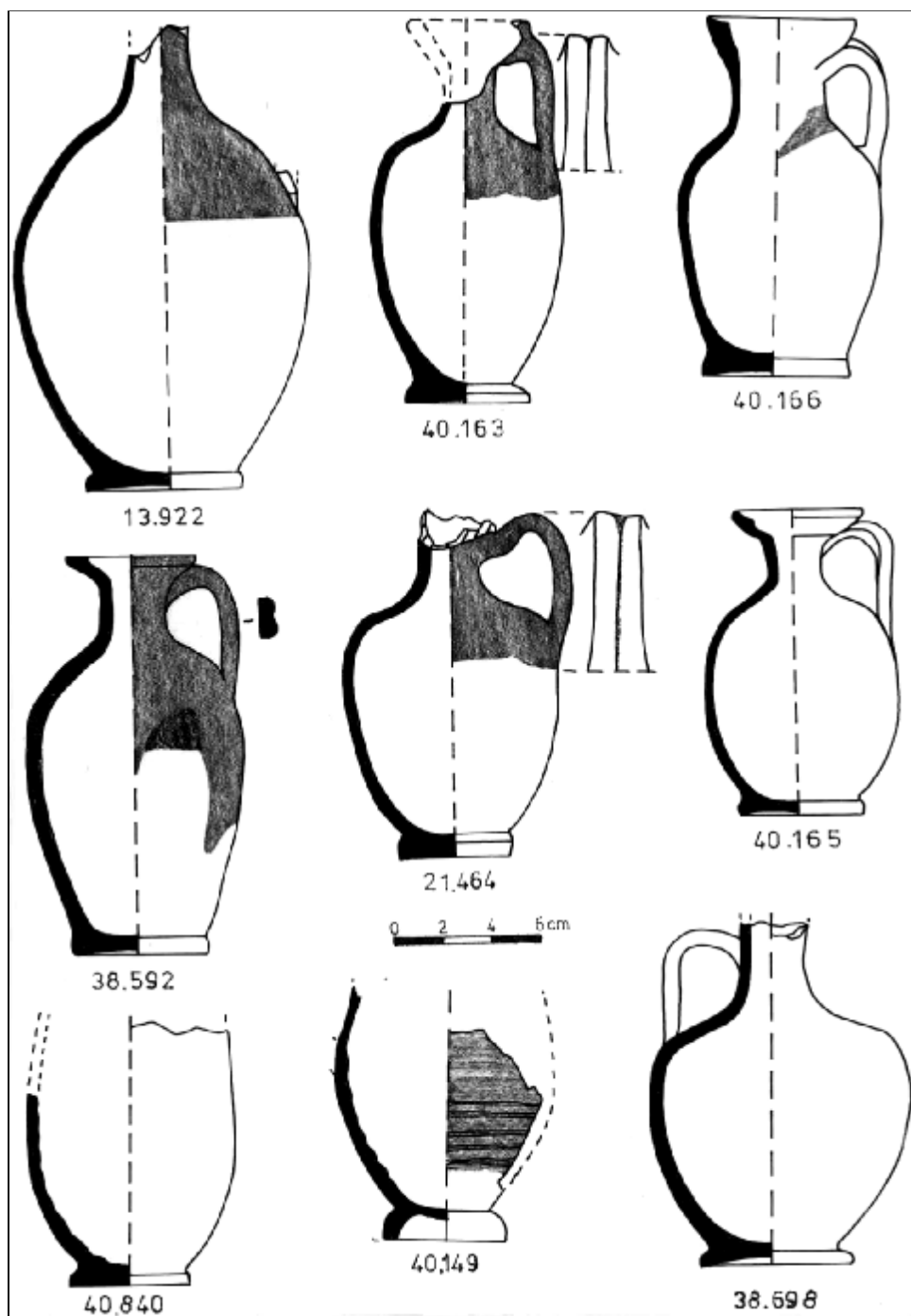
Pl. VII

Pl. VIII

PL. IX

Pl. X

LA CÉRAMIQUE GRECQUE D'USAGE MÉNAGER DU SITE D'ALBEȘTI (DÉPART. DE CONSTANTZA): LEKYTHOI

Résumé

Le travail se propose l'analyse de 37 *lekythoi*, catégorie bien représentée du point de vue quantitatif dans le site. Les détails de dimensions et de formes permettent l'identification de plusieurs types et variantes, dûs également aux centres de production (les types) et aux ateliers appartenant aux centres (les variantes). La distribution des types a eu en vue non pas le critère chronologique, mais la fréquence des formes.

La répartition typologique des exemplaires dans le catalogue présente la structure suivante: 24 exemplaires du type I; 10 exemplaires du type II; 3 exemplaires du type III.

Les types I et III sont connus dans la zone ouest-pontique: le premier apparaît en tant que type de base dans cet espace; le type III marque le passage vers les formes de *lagynoi*; pour le moment, le type II est tout nouveau dans cette zone.

La différence typologique ne suppose pas du tout une différence chronologique. Les pièces sont datées entre les limites du IIIe s.av.J.-C.; le fait que les exemplaires des types I et II se retrouvent dans les mêmes complexes prouve que les deux types étaient contemporains.

La plupart des formes des types I et II sont datées par des estampilles d'Héraclée Pontique, Rhodes et Synope. Les plus tardives – du dernier quart du IIIe s.av.J.-C., semblent être les formes de *lekythoi* du type III.